2E BESTUURSRAPPORTAGE 2025

Inleiding

Voor u ligt de 2e Bestuursrapportage 2025. Hierin rapporteren wij voor het lopende begrotingsjaar 2025 op beleidsmatige en financiële afwijkingen en/of actualiteiten die aanleiding geven tot eventuele (bij)sturing. De door uw raad vastgestelde begroting, het coalitieakkoord en het bijbehorend addendum vormen hiervoor de basis.

In hoofdstuk 1 wordt ingegaan op de stand van zaken van de door uw raad vastgestelde speerpunten uit de programmabegroting. Het hoofdstuk is uitgewerkt per programmaniveau.

De vijf programmateksten komen uit de vastgestelde begroting en zijn dan ook een *vaststaand referentiekader*. Dit is ook het geval bij de inhoud van de eerste twee kolommen ‘Wat willen we bereiken’ en ‘Wat gaan we daarvoor doen en wanneer’.
We rapporteren uitsluitend op de thema’s waarop een afwijking of actualiteit aan de orde is. De afwijkingen ziet u vermeld staan in de derde kolom. Thema’s die volgens planning verlopen, worden niet vermeld.

In hoofdstuk 2 rapporteren we over de paragraaf projecten.

In hoofdstuk 3 zijn de financiële afwijkingen boven de € 50.000 beschreven en is er een toelichting gegeven op de afwijkingen. Afwijkingen die in dit hoofdstuk worden opgenomen kunnen ook betrekking hebben op niet door uw raad vastgestelde speerpunten.

Vervolgens komt in hoofdstuk 4 de financiële samenvatting aan bod.

We sluiten af met het weerstandsvermogen en risicomanagement in hoofdstuk 5.

Inhoudsopgave

1. Stand van zaken speerpunten 4
Programma 1: Duurzaamheid 4
Programma 2: Economie en Arbeidsmarkt 7
Programma 3: Wonen en Voorzieningen 8
Programma 4: Sociaal Domein 11
Programma 5: Bestuur en veiligheid 14
6: Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien 17

2. Projecten 18
3. Financiële afwijkingen 30
4. Financiële samenvatting 32
5. Weerstandsvermogen 35

1. Stand van zaken speerpunten

Elk programma heeft zijn eigen speerpunten en W-vragen, deze zijn onderdeel van de in november 2024 door uw raad vastgestelde begroting 2025-2028. Per programma worden hierna de speerpunten uitgelicht waar er sprake is van een afwijking of actualisering in relatie tot de W-vragen "Wat willen we bereiken" en "Wat gaan we daarvoor doen en wanneer". De afwijkingen en actualiseringen worden vervolgens in de laatste kolom toegelicht. Wanneer er geen afwijkingen op een speerpunt zijn, is het speerpunt niet opgenomen in deze rapportage en loopt de uitvoering van het speerpunt volgens planning.

Programma 1: Duurzaamheid

Inleiding, de opgave
Onder Duurzaamheid onderscheiden we drie pijlers: energie, klimaat en circulariteit.
De energietransitie, klimaatadaptatie opgave en de overgang naar een circulaire economie zijn de grote opgaven waar we voor staan om de gemeente duurzaam leefbaar te houden voor komende generaties. Het Rijksbeleid is hierin sterk bepalend waarbij het Nederlands Klimaatakkoord op gemeentelijk niveau is doorvertaald naar ons gemeentelijk beleidsplan Duurzaamheid Sluis.

Energietransitie
Uitvoering van de energietransitie moet plaatsvinden op een manier die past bij de financiële draagkracht van onze inwoners en bedrijven, en bij de schaal van het platteland. De gemeente is hierin realistisch en richt zich vooral op het terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen in woningen. We zetten onder andere in op isoleren, elektrificatie en communicatie.

Klimaatadaptatie
Daarnaast geven we invulling aan de klimaatadaptatiestrategie. Klimaatverandering heeft direct invloed op de fysieke leefomgeving c.q. inrichting van de openbare ruimte. We kijken naar het landschap, de waterberging en de inrichting openbare ruimte. Om bebouwd gebied klimaatadaptief in te richten, streven we naar label B (voldoen aan label B op alle thema’s (wateroverlast, droogte, hitte, overstromingen) betekent dat de openbare ruimte klimaatrobuust is ingericht). Indien niet haalbaar moet het label minimaal één niveau hoger liggen. In de voorbereiding van projecten houden we zoveel als mogelijk rekening met het opnemen van klimaatadaptieve maatregelen. Daar waar we te maken hebben met wijkgerichte aanpak voeren we een pilot uit, waarin we bekijken wat nodig is om de wijk te laten voldoen aan label B. Naast de noodzakelijke maatregelen krijgen we hiermee ook inzicht in de kosten per inrichting van het betreffende gebied. Verder willen we ook een kijk op de toename van de beheers- en onderhoudskosten per discipline.
Deze zijn gereed of worden gereed gemaakt om de gevolgen van hitte, droogte, overstromingen en wateroverlast te beperken. Hierbij maken we werk met werk: bij rioolwerkzaamheden waarbij we hemelwater afkoppelen, leggen we de straat klimaatadaptief terug. We maken gebruik van waterdoorlatende verharding, groene parkeervakken, brengen hoog-, midden- en laaggroen aan en leggen wadi’s in het groen aan.

Circulariteit
Bij een circulaire economie staat, in tegenstelling tot een lineaire economie, het hergebruik van materialen en grondstoffen centraal om zo uiteindelijk onze CO2 uitstoot te verminderen. Via het grondstoffengebruik dragen we bij aan de klimaatopgave, de biodiversiteitsopgave, het creëren van een schoon milieu en een veilige en schone leefomgeving en het bijdragen aan de leveringszekerheid van grondstoffen. In een circulaire economie zijn vrijwel alleen herbruikbare primaire, secundaire en duurzame biogrondstoffen in omloop. Dit doen we als gemeente Sluis, maar ook zoveel mogelijk in Zeeuws verband. Er wordt uitvoering gegeven aan het grondstoffenbeleid 2025-2029 dat in februari 2025 is vastgesteld door de gemeenteraad.
Naast hergebruik van materialen kijken we of we de vrijgekomen grond dermate kunnen bewerken dat deze is terug te plaatsen als grondverbetering en grondstabilisatie. Wat betreft hemelwater doen we onderzoek naar infiltratie van ingezameld water in de ondergrond of dieper gelegen zandpakketten.

Communicatie, participatie en educatie
We ondersteunen, adviseren, stimuleren en ontzorgen onze inwoners en ondernemers als het gaat om de energietransitie, klimaatadaptatie en circulariteit. Het is belangrijk dat we niet alleen doelen stellen. Maar ook duidelijk communiceren over de stappen die we nemen om onze doelen te bereiken. Ook hoe inwoners en bedrijven én wij als gemeente hieraan kunnen bijdragen.

De globale koers van te nemen plannen en maatregelen staat in het vast te stellen beleidsplan Duurzaamheid. In juni 2024 heeft de raad besloten het plan eerst ter inzage te leggen alvorens vast te stellen. Eind 2024 ligt het beleidsplan Duurzaamheid ter vaststelling voor aan de raad. Hierin komen de pijlers energietransitie, klimaatadaptatie en circulariteit aan de orde. De geschetste maatschappelijke opgave is daarbij leidend. In het vast te stellen beleidsplan spreken we niet alleen ambities uit, maar stippelen we een strategie uit om onze ambities waar te maken. Die strategie is leidend voor concrete acties en besluitvorming, in onderlinge samenhang gewogen en weggezet in tijd en middelen. Voorafgaand aan het opstellen van het beleidsplan Duurzaamheid vond een burgerberaad plaats.

Speerpunten
1. *Uitvoering van de Energietransitie, waaronder uitvoering Transitievisie Warmte*
2. *Uitvoering van Klimaatadaptatie*
3. *Uitvoering van Circulaire Economie*
4. *Uitvoering geven aan communicatie, participatie en educatie.*

Toelichting op de afwijkingen			
Wat willen we bereiken:	**Wat gaan we daarvoor doen en wanneer:**	**Afwijkingen 1e Bestuursrapportage**	**Afwijkingen 2e Bestuursrapportage**
Energie			
1.A. Energietransitie op een wijze die passend is bij de financiële draagkracht van inwoners en bedrijven.	Eigenaar-bewoners met lage energielabels worden geholpen met energiebesparing, verduurzaming en isolatiemaatregelen. Hiertoe geven we uitvoering aan de specifieke uitkering (SPUK-regeling) Lokale aanpak isolatie in afstemming met de specifieke uitkering energiearmoede van het programma sociaal domein.		Om spouwmuurisolatie mogelijk te maken is het nodig om natuurvriendelijk isoleren toe te passen (het plaatsen van vleermuiskasten o.a.). Het opstellen van het pre-Soortenmanagementplan vindt later plaats dan voorzien. De middelen worden daarom pas in 2026 benut, waardoor dit jaar niet het volledige budget wordt uitgegeven.

Programma 2: Economie en Arbeidsmarkt

Inleiding, de opgave
We willen onze economische structuur verbreden. Daarnaast worden kansen gezien voor de food industrie. Wij vinden het belangrijk dat gemeente Sluis een aantrekkelijk ondernemersklimaat heeft.

Wat betreft de **arbeidsmarkt** richten we ons op het behouden, en meer nog op het realiseren van een toename, van het arbeidspotentieel. We willen onze jongeren behouden voor de regio. Dat betekent ook dat we het voor hoger opgeleide jongeren aantrekkelijk(er) willen maken om terug te keren. Een belangrijke (rand-)voorwaarde hierbij is de beschikbaarheid van voldoende, betaalbare woningen. De gemeente Sluis heeft op het gebied van de arbeidsmarkt een faciliterende rol. We zoeken hierbij dan ook nadrukkelijk de samenwerking in de regio, met andere overheden (waar het gaat om het wegnemen van wettelijke belemmeringen op de grensoverschrijdende arbeidsmarkt) en het bedrijfsleven.

Wij komen in 2025 met een beleidsplan Economie in de vorm van een **economische agenda**. Deze vertalen we in een uitvoeringsprogramma met speerpunten.

Speerpunten
1. *Versterken van de economische ontwikkeling door naast toerisme ook andere economische pijlers te versterken en zo de afhankelijkheid van één sector te verkleinen*
2. *Aanpakken van de tekorten op de arbeidsmarkt als gevolg van vergrijzing en ontgroening*
3. *Mobiele en digitale bereikbaarheid*

Op bovenstaande speerpunten in het programma Economie en Arbeidsmarkt zijn geen afwijkingen. De uitvoering loopt volgens planning.

Programma 3: Wonen en Voorzieningen

Inleiding, de opgave
Vraagstukken rondom nieuwbouw, de verbetering van de bestaande woningvoorraad en (het behoud van) voorzieningen bekijken we in onderlinge samenhang. In 2023 is daarvoor het Beleidsplan Wonen vastgesteld.

Om een bijdrage te kunnen leveren aan de verdere economische ontwikkeling van de gemeente, de aantrekkelijkheid voor de arbeidsmarkt te verhogen en de leefbaarheid in onze gemeente verder te verbeteren, is het belangrijk dat de gemeente beschikt over voldoende **woningen**. Deze woningen dienen daarbij wel te voldoen aan de eisen van deze tijd: verduurzaamd en passend bij de veranderende bevolkingssamenstelling en bij de woonwensen van onze inwoners.

We streven daarbij tevens naar een prettige, groene en veilige woonomgeving, die klimaatbestendig is en voldoende voorzieningen biedt. Voor het behoud van **voorzieningen** in de verschillende kernen, is het noodzakelijk dat er voldoende gebruikers zijn, om de kwaliteit en betaalbaarheid te garanderen. Voor maatschappelijke voorzieningen geldt verder dat deze bij voorkeur ondersteund worden door het vrijwillige kader uit de verschillende dorpsgemeenschappen.

Ook de **bereikbaarheid** van deze voorzieningen is een aandachtspunt, mede vanwege de concentratie van voorzieningen, de vergrijzing van onze bevolking en een gewijzigd openbaar vervoersysteem.

Speerpunten
1. *Nieuwbouw voor permanente bewoning / Transformatie van de bestaande woningvoorraad* 2. *Behouden van essentiële voorzieningen (zorg/onderwijs) in de gemeente* 3. *Aandacht voor de bereikbaarheid van voorzieningen*

Toelichting op afwijkingen			
Wat willen we bereiken:	**Wat gaan we daarvoor doen en wanneer:**	**Afwijkingen 1e Bestuursrapportage**	**Afwijkingen 2e Bestuursrapportage**
1. *Wonen*			
1.A. Evenwichtige groei van de bevolking o.a. door nieuwbouw van woningen voor permanente bewoning die kwalitatief en kwantitatief aansluit op de behoefte, met aandacht voor flexibel en aanpasbaar bouwen, gericht	Op 1 januari 2024 is het nieuwe woonbeleid in werking getreden. Om het meerjaren uitvoeringsprogramma (4 tot 10 jaar) stap voor stap uit te voeren, zijn de momenten van woningbouwaanvragen verdeeld over	Momenteel wordt een evaluatie van het woonbeleid uitgevoerd. Voor de SVN Starterslening heeft uw raad € 1,2 miljoen	Eind 2025 heeft een evaluatie van het Beleidsplan Wonen plaatsgevonden. Hierbij is rekening gehouden met de Wet Versterking Regie Volkshuisvesting die in de loop

op kansrijke groepen en passend bij de behoefte van de arbeidsmarkt.	twee momenten per jaar. Op die manier worden woningen gefaseerd over tien jaar toegevoegd. Daarvoor sturen we proactief op volkshuisvestelijke en ruimtelijke kaders.	beschikbaar gesteld, met een spreiding van € 400.000 over de jaren 2025, 2026 en 2027. Door het succes van de regeling zal de 2e schijf versneld worden ingezet. Financieel was met het volledige bedrag aan rentelasten rekening gehouden.	van 2026 in werking zal treden. Naar aanleiding van deze evaluatie is het beleidsplan Wonen deels ingetrokken. Ook is de vereveningsbijdrage bijgesteld. Dit heeft gevolgen voor de Voorziening Transitie Woningvoorraad. In de aangepaste Nota Grondbeleid (december 2025) zijn de te vragen vereveningsbijdragen en de beoogde bestedingsdoelen verwerkt met aandacht voor uitvoerbaarheid en het behoud van een evenwichtige woningmarkt. Met ingang van 2026 wordt de tranchegewijze behandeling voor bouwplanaanvragen afgeschaft Voor de SVN Starterslening heeft uw raad tijdens de raadsvergadering van 31 oktober 2024 een bedrag van € 1,2 miljoen beschikbaar gesteld, met een spreiding van € 400.000 over de jaren 2025, 2026 en 2027. Door het succes van de regeling zal ook de 3e schijf versneld worden ingezet. Financieel was met het volledige bedrag aan

			rentelasten rekening gehouden.
2. Voorzieningen			
2.A. We streven naar samenhang van wonen en voorzieningen in de vijf dragende kernen. Essentiële voorzieningen, alsmede de kwaliteit hiervan, behouden door het aangaan van samenwerkingsverbanden dan wel anders te organiseren.	In 2025 vindt de uitvoering plaats van de Visie op wonen, zorg, welzijn en voorzieningen (besluitvorming voorzien in december 2024). Deze visie is een aanvulling op het beleidsplan Wonen en borduurt voort op de beleidslijnen van Toekomstige Zorg (West) Zeeuws-Vlaanderen, Krachtig Verbonden en Vitaal West Zeeuws-Vlaanderen. Ook via de Regiovisie Zeeuws-Vlaanderen, Regiodeals en Elke regio telt werken we aan het behoud van essentiële voorzieningen.	De besluitvorming over de Visie op wonen, zorg, welzijn en voorzieningen is behandeld in de raad van 22 mei 2025.	De Visie op wonen, zorg, welzijn en voorzieningen is vastgesteld in de raad van 22 mei 2025. Er wordt, in samenwerking met zorginstellingen, woningcorporaties en gemeenten gewerkt aan een regionaal kader voor wonen, zorg en voorzieningen. Het behoud van essentiële voorzieningen voor onderwijs en zorg is tevens onderdeel van de Regio Deal die de gemeente Sluis namens Zeeland heeft ingediend bij het Rijk. Via het Nationaal Programma Vitale Regio's zetten we eveneens in op het behoud van voorzieningen.

Programma 4: Sociaal Domein

Inleiding, de opgave
Sinds de decentralisaties van 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de ondersteuning en begeleiding van kwetsbare inwoners. De kern van het sociaal domein is de uitvoering van drie wetten: de Participatiewet, de Wet jeugdhulp en de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015. De uitvoering van deze wetten is echter nauw verbonden met de uitvoering van de Wet passend onderwijs, de Wet inburgering, de Wet schuldhulpverlening, de Wet publieke gezondheid, de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg en de aanpak Personen met verward gedrag. Al deze wetten zijn instrumenten om de ondersteuning van kwetsbare inwoners gestalte te geven. Als we spreken over het sociaal domein, dan bedoelen we dan ook het samenspel tussen alle sectoren die te maken hebben met de sociale kant van het gemeentelijke beleid: zorg, welzijn, onderwijs, gezondheidszorg, opvoeding, inburgering en sociale activering. Het gaat voor de individuele inwoner met zijn noden en behoeften om het samenspel van de gemeenschap en het zorgaanbod van professionals. Vandaar dat we ook inzetten op burgerparticipatie. We dragen bij aan het versterken van (dorps-) gemeenschappen. (Door sociale contacten, mantelzorg, burenbetrokkenheid en andere vormen van steun uit de gemeenschap heeft dat effect op de mate waarop mensen een beroep zullen doen op onze zorgsystemen.)

We streven bij de **dienstverlening aan onze inwoners** naar een ondersteunings- en hulpaanbod dat past bij wat mensen nodig hebben en dat effectief, dichtbij en betaalbaar is. Laagdrempelig en zonder wachtlijsten. Inwoners vragen daarbij om een integrale benadering van hun vraag en het zorg- en ondersteuningsaanbod. Niet alleen geredeneerd vanuit de wettelijke taak en het aanbod van de gemeente, maar vanuit de belevingswereld van inwoners. Inwoners hebben immers ook te maken met het aanbod vanuit zorgaanbieders, huisartsen, onderwijs, kinderopvang en de GGD. We werken daarom intensief samen (o.a. het programma Toekomstige Zorg Zeeuws-Vlaanderen en de Zeeuwse Zorgcoalitie). We kijken hierbij over de grenzen van de afzonderlijke wetten en financieringsstromen heen, maar met oog voor ieders rol, verantwoordelijkheid en mogelijkheden. Van monodisciplinair naar multidisciplinair. De cliënt staat daarbij centraal. Het doel is dat het aanbod complementair is en de aanpak afgestemd.

Naast het bieden van toegang tot zorg en ondersteuning gaan we ook (meer dan voorheen) inzetten op **preventie en ombuigen van zorg**. We doen dit vanuit het gedachtengoed van Positieve Gezondheid. Dit houdt in dat de gezondheid die mensen ervaren niet alleen wordt bepaald door de afwezigheid van ziekte, maar ook door de financiële, mentale en sociaal-maatschappelijke omstandigheden. Inzetten op preventie betekent ook dat de inzet en focus van de gemeente moet verschuiven van zorg naar welzijn (van individueel maatwerk naar collectieve indicatievrije activiteiten).

De toenemende zorgkloof – de vraag naar zorg neemt toe (o.a. door vergrijzing), terwijl het aanbod van zorg afneemt (met name door een tekort aan personeel) – vraagt verder dat we, naast preventie, ook gebruik moeten maken van onze ruimtelijke instrumenten om **wonen, zorg en voorzieningen** dichter bij elkaar te brengen en zo de reisbewegingen van ouderen en professionals te beperken en (sociale) ontmoetingen te stimuleren. En daarmee te werken aan gemeenschapsontwikkeling.

Speerpunten
1. *Meer preventie door ombuigen van zorg naar welzijn*
2. *Integrale toegang en dienstverlening*
3. *Clusteren van wonen, zorg en voorzieningen*
4. *Betere grip en sturing op uitgaven*

Toelichting op speerpunten			
Wat willen we bereiken:	**Wat gaan we daarvoor doen en wanneer:**	**Afwijkingen 1e Bestuursrapportage**	**Afwijkingen 2e Bestuursrapportage**
1. Preventie en ombuigen van zorg			
1.A. De inzet en focus van de gemeente verschuift van zorg naar welzijn.	De inrichting van onze uitvoeringsorganisatie en ketenpartners krijgt steeds meer vorm. We starten met de Kerngezond methodiek. Door in te zetten op preventie voorkomen we een deel van de duurdere zorg.	We zijn gestart met Kerngezond Sluis. De projecten richten zich op de samenwerking tussen Porthos en de eerstelijnszorg. De verschuiving van zorg en welzijn zal verder vorm krijgen in het nieuwe beleidsplan sociaal domein. .	We zijn gestart met Kerngezond Sluis. De projecten richten zich op de samenwerking tussen Porthos en de eerstelijnszorg. De verschuiving van zorg en welzijn zal verder vorm krijgen in het nieuwe beleidsplan sociaal domein.
2. *Integrale toegang en dienstverlening*			
2.A. De gemeente streeft naar een hulp- en ondersteuningsaanbod dat past bij wat de inwoners nodig hebben. De basisdienstverlening is op orde. Aanvragen worden afgewerkt binnen de wettelijke termijn. De hulpvraag van de inwoner wordt integraal benaderd, vanuit ieders rol, verantwoordelijkheid en bevoegdheid, maar ook vanuit	De optimalisatie van de werkprocessen gaat ervoor zorgen dat de basis op orde komt en dat wachtlijsten geen regel maar uitzondering zijn. Via een nieuwe aanbesteding zorgen we voor een passend aanbod van Wmo voorzieningen voor onze inwoners.	Geen afwijkingen Geen afwijkingen	De optimalisering werkprocessen sociaal domein is een volle gang. Er zijn flinke stappen gezet om onze dienstverlening richting inwoners te optimaliseren. We constateren ook dat er nog ontzettend veel werk te verzetten is. De processen in het kader van de jeugdwet zijn inmiddels nagenoeg op orde. Dit blijkt ook uit de cijfers. We geven minder meer uit dan verwacht mocht worden op basis van de oude werkwijze. De werkprocessen Wmo

ieders expertise en mogelijkheden. Het aanbod is laagdrempelig, beschikbaar en betaalbaar.			en Werk & Inkomen worden op dit moment geoptimaliseerd. Onze medewerkers worden opgeleid. Dienstverlening en eigenaarschap zijn belangrijke aandachtspunten. De participatiewet in balans en het beleidsplan sociaal domein geven richting.
3. *Clusteren van wonen, zorg en voorzieningen*			
3.A. Om de zorgkloof te overbruggen willen we wonen, zorg en voorzieningen ook fysiek dichter bij elkaar brengen. Dit moet leiden tot minder reisbewegingen van (schaarse) professionals en (minder mobiele) ouderen. En tot meer (sociale) ontmoetingen en sterkere informele netwerken.	In 2025 vindt de uitvoering plaats van de Visie op wonen, zorg, welzijn en voorzieningen (besluitvorming voorzien in december 2024). In regionaal verband wordt gewerkt aan een regionale uitvoeringsagenda voor ouderenhuisvesting en voor aandachtgroepen. Zowel de capaciteit en spreiding, als de kwaliteitseisen en het voorzieningenniveau voor zorgwijken (zoals vastgelegd in de woonzorgvisie) zijn hiervoor leidend.	De besluitvorming over de Visie op wonen, zorg, welzijn en voorzieningen is doorgeschoven en behandeld in de raad van 22 mei 2025.	De Visie op wonen, zorg, welzijn en voorzieningen is vastgesteld in de raad van 22 mei 2025.

Programma 5: Bestuur en veiligheid

Inleiding, de opgave
De gemeente is voor velen de eerste overheid. We zijn letterlijk dichtbij, als het bijvoorbeeld de fysieke leefomgeving betreft of tastbare producten zoals een paspoort. Daarnaast nemen we veel besluiten die inwoners en ondernemers aangaan. In de uitvoering van al onze dienstverlenende taken willen wij klantgericht en betrouwbaar zijn.

Wij staan voor een veilige leefomgeving. Als gemeente vervullen we de regierol om, samen met onze veiligheidspartners en de burgers, te komen tot integraal beleid (en uitvoering daarvan) om dit doel te realiseren. We zoeken actief samenwerking op met partners die ons kunnen helpen bij het bereiken van onze ambities. De Zeeuwse norm weerbare overheid is hiervan een voorbeeld.

Speerpunten
1. *Een veilige omgeving voor inwoners, ondernemers en bezoekers* 2. *Een weerbare en integere overheid (bestuurlijk en ambtelijk) / De klantvraag staat voorop bij de verdere ontwikkeling van ons dienstverleningsconcept* 3. *Goede bereikbaarheid van de gemeente, zowel fysiek als digitaal* 4. *Informeren en betrekken van inwoners, ondernemers en bezoekers. Een sterke (bestuurlijke) samenwerking in de regio* 5. *Burgerparticipatie*

Toelichting op afwijkingen			
Wat willen we bereiken:	**Wat gaan we daarvoor doen en wanneer:**	**Afwijkingen 1e Bestuursrapportage**	**Afwijkingen 2e Bestuursrapportage**
4. Bestuurlijke samenwerking			
4.A. Het realiseren van de doelen op onze strategische agenda ten aanzien van wonen, voorzieningen en mobiliteit; economie en arbeidsmarkt; en energie, klimaat en duurzaamheid.	We zetten ook in 2025 in op actieve samenwerking met partners, om onze strategische doelen te bereiken. Naast andere overheden zijn dit het bedrijfsleven, werkgevers- en werknemersorganisaties, professionele instellingen en maatschappelijke organisaties. We streven daarbij naar krachtenbundeling op het vlak van	Op 6 februari 2025 hebben we bericht ontvangen van het Rijk dat het voorstel ‘Mensen, Ruimte en Vitaliteit Zeeuws-Vlaanderen en Zeeland’ is geselecteerd voor een Regio Deal, 6e tranche. Samen met het Rijk zijn we aan de slag om dit voorstel uit te werken. Daarmee geven we de regio	Medio 2025 is de toekomstvisie Zeeland 2050 gepresenteerd. Deze visie is tot stand gekomen onder regie van de Provincie en later het OZO. De visie geeft aan dat Zeeland meer Zeeuwen nodig heeft om zich te kunnen (blijven) ontwikkelen en op die

	kennis en kunde, efficiëntie, effectiviteit, kwaliteit en financiën. Dit gebeurt onder andere via de Regiovisie Zeeuws-Vlaanderen, het rapport 'Elke regio telt!' en de kansenagenda die daaruit voortvloeit. We zijn tevens actief partner in onder andere OnbegrensdZeeuwsVlaanderen, Toekomstige Zorg Zeeuws-Vlaanderen, het OZO, het GOS, Euregio Scheldemond, P10 en de stedenband Amsterdam-Heerlen-Eemsdelta. Via onze betrokkenheid in VNG-klankbordgroepen blijven we dicht bij landelijke ontwikkelingen die voor onze ambities van belang zijn. We zoeken daarnaast de kansen op van de Regiodeals.	een impuls en dragen we bij aan het versterken van de brede welvaart. Voor ons voorstel is een Rijksbijdrage gereserveerd van 13 miljoen. In de regionale raadsbijeenkomst op 27 mei bent u bijgepraat over deze deal en de overige regionale samenwerking (Karavaan, Regiovisie en Nationaal Programma Vitale Regio's).	manier een belangrijke bijdrage kan leveren aan het leven van onze inwoners en aan de landelijke opgaven. De toekomstvisie Zeeland 2050 neemt daarmee de ambitie van de Strategische Regiovisie Zeeuws-Vlaanderen over en voegt daar nog iets extra's aan toe. Medio 2025 is tevens het Nationaal Programma Vitale Regio's van start gegaan. Het NPVR vloeit voort uit het rapport Elke Regio Telt. Zeeuws-Vlaanderen is één van de 11 regio's in dit programma. Eind 2025 hopen we (in samenwerking met het Rijk) een Regioplan en uitvoeringsagenda voor Zeeuws-Vlaanderen op te leveren. De looptijd van de samenwerking in het NPVR is 20 jaar, waarbij we telkens een uitvoeringsagenda voor de komende 4 jaar opstellen (met een jaarlijkse evaluatie en mogelijkheid tot bijstelling). Medio 2025 heeft de gemeente Sluis namens

			Zeeland ook een concept Regio Deal ingediend bij het Rijk. Deze Regio Deal is tot stand gekomen in samenwerking met de Provincie Zeeland, de Zeeuwse gemeenten, de verschillende departementen en de belangrijkste stakeholders op het gebied van onderwijs, arbeidsmarkt, zorg en gezondheid in Zeeland. De Regio Deal heeft een looptijd van 4 jaar. De ondertekening van de Regio Deal heeft plaatsgevonden in oktober 2025. Zowel de toekomstvisie Zeeland 2050, het NPVR als de Regio Deal dragen in belangrijke mate bij aan realiseren van de doelen op onze strategische agenda ten aanzien van wonen, voorzieningen en mobiliteit; economie en arbeidsmarkt; en energie, klimaat en duurzaamheid. Zowel inhoudelijk als vanwege de bestuurlijke samenwerking die we met deze trajecten hebben gerealiseerd.

6: Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien

De gemeentelijke uitgaven worden gedekt uit verschillende inkomstenbronnen. Deze zijn te splitsen in specifieke en algemene inkomstenbronnen. De specifieke zijn direct te relateren aan de uitgaven van de programma's en zijn dan ook hierbinnen verantwoord. De inkomstenbronnen en uitgaven die niet direct te relateren zijn aan de programma's (algemene uitkering, lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is, deelnemingen enzovoorts) zijn in dit hoofdstuk opgenomen.
Een onderdeel van het programmaplan bestaat uit een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen, een overzicht van de kosten van de overhead, het bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting en het bedrag voor onvoorzien.

2. Projecten

Sinds de begroting 2023 werken we met de paragraaf Projecten. Op basis daarvan rapporteren we in deze bestuursrapportage op de voortgang. Dit naast de andere informatiemomenten zoals raadsbijeenkomsten, raadsvoorstellen en de actualiteitenlijsten.

Voorheen maakten we in de rapportages onderscheid tussen grote (majeure) projecten en reguliere projecten. Inmiddels werken we met een nieuwe indeling.

We maken nu onderscheid tussen drie typen projecten op basis van onze ervaringen in de praktijk:

- Bestuurlijk majeure projecten: projecten met impact op het beleid of bestuurlijke keuzes.
- Organisatie majeure projecten: grotere organisatie-brede projecten met impact op de bedrijfsvoering.
- Reguliere projecten: kleinschaligere projecten binnen een afdeling.

Deze 2e bestuursrapportage en de Begroting zijn volgens deze nieuwe indeling opgebouwd. Voor uw raad verandert er inhoudelijk niets.

Over Bestuurlijk majeure projecten rapporteren we altijd naar de gemeenteraad. Over Organisatie majeure projecten rapporteren we alleen bij afwijkingen. Afgeronde projecten die zijn gerapporteerd in de 1e berap, nemen we niet meer mee in de 2e berap. De afgeronde projecten op dit moment zijn: Rechtmatigheidsverantwoording, Ontwikkeling dienstverlening, Digitalisering vergunningen/APV.

Bestuurlijk majeure projecten

Naam project	Toelichting	Afwijking 1e Bestuursrapportage	Afwijking 2e Bestuursrapportage
Vitaal Oostburg	Op 4 juli heeft de raad een besluit genomen over de locatiekeuze van het gemeentehuis. Het ruimtelijk kader is vrijgegeven voor inspraak en zal in december 2024 voorgelegd worden ter besluitvorming, waarna in 2025 verder wordt gewerkt aan de voorbereidingen van de realisatie. In de tussentijd wordt in 2025	In april en juni bent u bijgepraat over de ontwikkelingen en tijdslijnen m.b.t. Vitaal Oostburg. In de raadscyclus van juni-juli en september ontvangt u hierover voorstellen. Voor het MFC IJzendijke lopen de onderzoeken en ontvangt u eind 2025 een raadsvoorstel.	Het ruimtelijk kader is in de besluitvormende raad van 22 mei 2025 gewijzigd vastgesteld. Nadat dit rapport is gepubliceerd (Q3/Q4) is dit project afgerond. De uitgangspunten vanuit het project onderwijs & sport zijn gedeeltelijk afgerond. In het raadsvoorstel is een knip opgenomen tussen sport en

	overgegaan naar tijdelijke huisvesting. Voor IJzendijke zal eind 2024 een definitieve keuze gemaakt worden voor de locatie van het MFC. In 2025 zullen de nodige voorbereidingen/procedures worden opgestart om het MFC te realiseren.		onderwijs. Besluitvorming over het onderdeel sport heeft in de besluitvormende raadsvergadering van 18 september plaatsgevonden. Voor het onderdeel onderwijs heeft uw raad op 18 september akkoord gegeven voor een verder traject met als doel toekomstbestendig VO met langdurig behoud van het huidige brede onderwijsaanbod in de gemeente Sluis. De eerste resultaten van de verschillende deelprojecten in de gebiedsontwikkelingen zijn, voorzien van grondexploitaties per deelproject, op 3 juni 2025 in beslotenheid aan de raad gepresenteerd. De tijdelijke huisvesting voor de gemeentelijke organisatie verloopt conform planning. De aanbesteding is opgestart. Het vloerplan en ontwerp zijn goedgekeurd. Het PvE voor de nieuwbouw van het gemeentehuis is in de afrondende fase beland. In samenwerking met ZorgSaam is de architectenselectie opgestart in september 2025.

Mobiliteit	De ambitie vanuit de Regionale Mobiliteitsstrategie, die Zeeuws breed is opgezet, is vanuit een nieuwe insteek de stap maken naar een slim en duurzaam openbaar vervoerssysteem. Hierbij wordt het aanbod afgestemd op de vraag naar mobiliteit (van aanbod gestuurd naar vraag-gestuurd). Dit gebeurt door in te zetten op een samenspel van innovatieve technologische systemen en klassieke vervoersvormen (bus, trein, ferry). De reiziger komt daarbij centraal te staan door het perspectief van de reiziger als uitgangspunt te nemen en niet het denken vanuit verschillende overheden in losse systemen. De reiziger moet via Mobility as a Service-apps en (telefonisch) via de mobiliteitscentrale makkelijker vervoerwijzen kunnen combineren en daardoor ook meer keuze krijgen in de 'van deur tot deur' vervoersmogelijkheden, het zogeheten fijnmazig netwerk.	In 2025 implementeren we de pijlers verkeersveiligheid, parkeren en duurzame mobiliteit om zo te komen tot een gemeentelijk mobiliteitsplan met als doel de kwaliteit van leven voor de inwoners van Sluis te verbeteren en tegelijkertijd bij te dragen aan een duurzamer mobiliteitssysteem.	Het project Mobiliteit mondt uit in drie pijlers die aan uw raad voorgelegd worden. Daarmee is het project als zodanig afgerond.
Masterplan Nieuwvliet	Op 28 mei 2020 stelde de gemeenteraad het Masterplan Nieuwvliet-Bad vast bestaande uit 18 projecten. Het voornaamste doel is om Nieuwvliet-Bad toekomstbestendig te maken	De eerste vijf deelprojecten zijn inmiddels uitgevoerd. Het proces voor de realisatie van de Duinboulevard is toegelicht aan de gemeenteraad. Afhankelijk van	Op 28 mei 2020 stelde de gemeenteraad het Masterplan Nieuwvliet-Bad vast bestaande uit 18 projecten. Het voornaamste doel is om Nieuwvliet-Bad toekomstbestendig te maken

	waardoor het (be)leefbaarder, veiliger en toegankelijker wordt voor zowel inwoners als toeristen. In het najaar van 2022 is de uitvoering van de eerste 5 projecten gestart. Deze uitvoering loopt gefaseerd door in latere jaren.	de te maken keuzes zal dit project komend jaren verder worden opgepakt.	waardoor het (be)leefbaarder, veiliger en toegankelijker wordt voor zowel inwoners als toeristen. Inmiddels zijn de eerste vijf projecten grotendeels afgerond. De oplevering van het deelproject Sint Bavodijk fase twee start op maandag 6 oktober en de oplevering staat gepland voor vrijdag 19 december 2025. In december 2025 zal richting worden gegeven aan het deelproject Duinboulevard.
Informatiebeveiliging	Wij hebben in 2023 het Strategisch Informatiebeveiliging en Privacy Beleid 2023 - 2026 vastgesteld. Dit werkt toe naar het voldoen aan de Europese Richtlijn NIS2. Om hieraan uitvoering te geven is het Programma Informatiebeveiliging ingericht.		Er zijn diverse stappen gezet om te toe te werken naar de NIS2. Dit zowel instrumenteel, als op houding en gedrag. Voorbeelden van instrumenten zijn de opzet van het systeem om gemeentelijke informatie te beveiligen en risico's te beheersen (Information Security Management System), de cyberrisico evaluatie en het inrichten van het proces voor incidentenmeldingen. Op het gebied van houding en gedrag zijn we doorgegaan met de security awareness trainingen voor bestuur en organisatie. Ook testen we doorlopend de interne kennis en alertheid. Dit onder andere via een mystery guest onderzoek en 'nepmails'. We nemen in november opnieuw deel aan de landelijke

			cyberoefening. Daarnaast zijn we mede trekker van het thema Informatiebeveiliging in het programma Zeeuwse norm weerbare overheid.
Havengebied Breskens	Begin 2015 is een intentieovereenkomst ondertekend voor de ontwikkeling van het havengebied tussen gemeente Sluis, provincie Zeeland en projectontwikkelaars Haven Breskens Vastgoed BV, beheermaatschappij Verstraeten BV, Aannemersbedrijf van der Poel BV en de Jachthaven Breskens BV. Dit moment is gemarkeerd als de officiële start van het project. Dit project bevindt zich nog in de uitvoeringsfase.	U bent hierover bijgepraat in de raadsbijeenkomst van 18 maart. Op 17 april werd de eerste paal geslagen van het nieuw te bouwen viscentrum.	De omgevingsvergunning voor het zeezeilcentrum is verleend. De uitvoering van de bouw start na afloop van het zeilseizoen. De oplevering is voorzien in 2026. De bouw van het nieuwe visserijmuseum is gestart en verloopt volgens planning. De realisatie is voorzien in Q2 2026. Er is een golfonderzoek uitgevoerd om te bepalen welke maatregelen er nodig zijn om het ligklimaat voor de schepen in de Handelshaven te waarborgen. Ook worden de benodigde voorzieningen in kaart gebracht. Het ontwerp voor de inrichting van het "natte" gedeelte van de Handelshaven moet nog worden uitgewerkt. De bouw van het viscentrum verloopt volgens planning. In samenwerking met de projectontwikkelaar is aan Bosch en Slabbers Landschapsarchitecten opdracht verstrekt voor het uitwerken van een inrichtingsplan

			voor de openbare ruimte. Het eerste schetsontwerp is inmiddels aangeleverd en wordt beoordeeld. We zijn nog in onderhandeling met het Rijk over bekostiging van het herstel van de damwanden.
Duurzaamheid	Eind 2024 wordt het integrale beleidsplan Duurzaamheid vastgesteld. In 2025 wordt het beleidsplan verder uitgewerkt via het meerjarige uitvoeringsprogramma. In 2025 worden nadere voorstellen voorgelegd over hoe subsidies en regelingen kunnen worden ingezet om doelen te realiseren.	Geen wijzigingen, project loopt volgens planning.	Het project Duurzaamheid loopt volgens planning.
Cadzand-Bad Natuurlijk stijlvol	Met de vaststelling van het Ontwikkelingsplan Cadzand-Bad Natuurlijk Stijlvol (2006), Bijlage 10 Ruimtelijke visie en beeldkwaliteit (2010) en de Schilvisie Cadzand-Bad (2011) door de gemeenteraad zijn de kaders vastgelegd voor de ontwikkeling van Cadzand-Bad. Sindsdien wordt er uitvoering gegeven aan deze ambities, om Cadzand-Bad om te vormen tot een stijlvolle badplaats. Vanwege de snelle ontwikkeling van Cadzand-Bad tot een natuurlijk stijlvolle badplaats ontstaat er steeds meer druk op de achter de Boulevard De Wielingen gelegen	Er is inmiddels gestart met het proces voor het opstellen van de visies en kaders voor de verdere ontwikkeling van de badplaats voor de komende tien tot vijftien jaar (tot 2035-2040) en het scheppen van de randvoorwaarden voor de verdere ontwikkeling van de identiteit van Cadzand-Bad. Naar verwachting wordt dit proces in 2026 afgerond.	De uitvoering van de opdracht is gestart. De verwachte oplevering is voorzien in de loop van 2026.

	gebieden in Cadzand-Bad. Dit geldt tevens voor enkele gebieden net buiten de kern. De komende twee jaren (2025 en 2026) gaan wij aan de slag met het opstellen van duidelijke visies en kaders voor de verdere ontwikkeling van de badplaats voor de komende tien tot vijftien jaar (tot 2035-2040) en het scheppen van de randvoorwaarden voor de verdere ontwikkeling van de identiteit van Cadzand-Bad. Door het ontwikkelen en vaststellen van beleidskaders en ontwikkelmogelijkheden voor de gebieden in de kern Cadzand-Bad, waarvoor op dit moment (nog) geen (nieuw) beleid is vastgesteld. En daarnaast het evalueren en indien wenselijk herijken van de huidige beleidskaders, zoals De Schilvisie Cadzand-Bad en Bijlage 10.		
Begraafplaatsen	Op 29 april 2021 heeft de gemeenteraad het uitvoeringsplan begraafplaatsen 2021-2036 vastgesteld. Het uitvoeringsplan ziet toe op het gefaseerd uitvoeren van een optimalisatieslag qua onderhoud en uitstraling op alle zestien begraafplaatsen. Het Uitvoeringsplan is ingedeeld per begraafplaats zodat een goed		Het begraafplaatsenbeleid wordt vormgegeven. Het rapport voor monumentale graven is gereed. Het onderdeel digitalisering van de kaarten van de begraafplaatsen loopt.

	beeld ontstaat van de optimalisatieslag per begraafplaats en waarbij het onderhoud is gekoppeld aan de actualisatie van de begraafplaatsen administratie. Het project begraafplaatsen is erop gericht om het uitvoeringsplan te implementeren.		
Subsidies	In 2024 is het project Subsidies gestart. In 2025 ontvangt u een concept nieuwe Verordening ter vaststelling. Daarnaast ontvangt u bij de kadernota een subsidieregister nieuwe stijl met een andere thema indeling en subsidieplafonds. Onderdeel van het project is aanscherping van het proces rondom subsidieverlening.		De voortgang verloopt volgens plan. De gemeenteraad is procesmatig geïnformeerd via de commissie Samenleving/Middelen in september 2025. Daarnaast heeft uw raad op 18 september ingestemd met het voorstel tot vaststellen van het subsidiekader ‘leefbare kernen en brede welvaart’ gemeente Sluis 2026.
Sport	Op 23 september 2021 heeft de raad de Sportnota gemeente Sluis 2021-2025 vastgesteld. Naast een aantal investeringen in de sportinfrastructuur zijn in deze sportnota de ambities opgenomen waaraan we als gemeente de komende jaren willen werken. Het project is erop gericht om de uitvoering te implementeren. Dit staat gepland vanaf 2025. We zijn gestart met het schrijven van het nieuwe sportaccommodatiebeleid en de nieuwe sportnota 2026, de		Het nieuwe beleidsplan sociaal domein (wat overkoepelend is voor dit project en eerst goedgekeurd moet worden) ligt in december ’25 voor ter besluitvorming bij de gemeenteraad. De uitwerking van het sportaccomodatiebeleid en de herijking van de sportnota worden vervolgens in Q1 2026 voorgelegd aan de raad ter besluitvorming. Daarna volgt de uitvoering.

	huidige sportnota loopt eind 2025 af.		
(Burger) participatie	Het bestuurlijk en ambtelijk apparaat wil burgerinitiatieven omarmen. Een burgerinitiatief is een initiatief waarin de inwoner zelf werkt aan de versterking van de leefbaarheid in zijn of haar kern. De gemeente faciliteert om de inwoner zelf eigenaar te laten worden van leefbaarheidsinitiatieven in hun kern. Die facilitering kan bijvoorbeeld door de inzet van een beperkt aantal ambtelijke uren om mensen de weg te wijzen en te helpen hun ideeën tot uitvoering te brengen. Natuurlijk behoort een financiële bijdrage tot de mogelijkheden, maar dan alleen ter ondersteuning, nooit tot volledige financiering. De inwoner zelf is aan zet! De kaders waarbinnen één en ander kan plaatsvinden worden 1e helft 2025 aan uw raad voorgelegd.	In 2025 bereiden we de uitwerking van de Participatieverordening voor, inclusief een actualisatie van het Participatiebeleid.	De bestuursopdracht inwonerparticipatie ter besluitvorming geagendeerd in september 2026.

Organisatie majeure projecten

Naam project	Toelichting	Afwijking 1e Bestuursrapportage	Afwijking 2e Bestuursrapportage
Modernisering bestuurlijk elektronisch verkeer	Kern van de Wmebv is dat burgers en bedrijven digitaal zaken kunnen doen met de gemeente. Daarnaast geldt hierbij een zorgplicht voor de gemeente, waarbij passende ondersteuning moet worden geboden. We willen een gebruiksvriendelijke en volledig geïntegreerde oplossing voor het beheer en de verwerking van digitale formulieren binnen de gemeente. Een systeem om aanvragen die inwoners via uw website indienen, snel, deskundig en betrouwbaar af te handelen. Deze formulieren moeten volledig voldoen aan de eisen van de Wmebv.		De gemeentelijke website is aanbesteed. Deze partij biedt tevens een aparte e-formulierenmodule aan die voorziet in onze wens. De planning loopt tot 15 december 2025. Dit is dezelfde datum als die waarop de livegang van de website gepland staat. De Wmebv treedt 1 januari 2026 in werking.
Toekomstbestendig informatiebeheer	Bij dit project ligt onze focus op het duurzaam (digitaal) toegankelijk maken van de archieven van de huidige gemeente Sluis. Vanaf 2025 zullen er geen nieuwe fysieke archieven gevormd worden. Dit doen we door ervoor te zorgen dat documentstromen zoals inkomende en uitgaande post volledig digitaal worden en blijven. Verder zal, ook in voorbereiding op de tijdelijke huisvesting, ingezet worden op het in de cloud werken en de servers uit te faseren. Hierbij sluiten we aan op het advies van de accountant vanuit		Het raadsbesluit rondom het archief wordt uitgevoerd en verloopt volgens plan. Er zijn twee projecten rondom archivering opgestart: digitalisering bouwarchief en verhuizing naar het Zeeuws archief.

	managementletters. We zorgen in de komende jaren ook ervoor dat onze strategische applicaties volledig digitaal werken, faciliteren, archiefwaardig zijn en geoptimaliseerd worden. Deze stappen zal onze digitale werkplek aanzienlijk flexibeler, efficiënter en meer compliant maken. Het project heeft een doorlooptijd meerdere jaren.		
Vluchtelingen Oekraïne en asielopvang	In 2025 vraagt de opvang nog steeds grote aandacht. Het gaat om asielzoekers, Oekraïense ontheemden en statushouders. Onze opgaaf vloeit voort uit landelijke wetgeving en de provinciale afspraken. Voor ieder van de drie doelgroepen zetten wij in op gepaste, humane vormen van huisvesting. Dit kan van tijdelijke aard zijn, of voor langere duur.	De druk op (asiel) opvang in Nederland blijft onverminderd hoog. Tegelijkertijd zorgen aangekondigde nieuwe wetgeving voor onzekerheden voor gemeenten. Op het gebied van de huisvesting van statushouders dienen we de oplopende achterstand in te lopen in 2025. Daarnaast is 2025 ook het jaar waarin gemeenten dienen te voldoen aan de afspraken voortvloeiend uit de Spreidingswet. Dat betekent dat onze gemeente ruimte moet vinden om 130 mensen op te vangen op tijdelijke basis. De landelijke bijdrage voor de opvang van Oekraïense ontheemden is dit jaar wederom verlaagd. Gemeenten ontvangen per 1	De focus ligt de komende tijd op de huisvesting van statushouders aan de hand van een Plan van Aanpak, De overdacht van woonwagenstand-plaatsen naar Woongoed Zeeuws-Vlaanderen wordt projectmatig aangepakt met een wens tot afronding in Q4 2025. In het kader van de spreidingswet heeft onze gemeente de opdracht om 130 asielzoekers tijdelijk te huisvesten. In overleg met het COA en de Provincie wordt verder uitgewerkt op welke manier en op welke locatie de gemeente Sluis in 2026 een bijdrage gaat leveren aan de landelijke asielopvang.

		januari 2025 per persoon per dag € 44,00. Omdat de verschrikkelijke oorlog in Oekraïne nog altijd voortduurt zetten we als gemeente verder in op de zoektocht naar huisvesting voor deze groep.	
Project en Portfoliomanagement	In het coalitieakkoord is gesteld dat ambities in balans moeten zijn met de capaciteit van de ambtelijke organisatie. Grotere opgaven worden daarom zo veel mogelijk projectmatig opgepakt. N.a.v. het coalitieakkoord hebben wij besloten om projectmatig werken door te ontwikkelen en uitwerking te geven aan portfoliomanagement waarmee overzicht, samenhang en prioritering kan worden gerealiseerd.		Project- en portfoliomanagement is verder verankerd in onze organisatie. Zo werken we standaard met projectkaarten waarin onder andere doel, resultaten, rollen, benodigde middelen en risico's zijn opgenomen. Er zijn verschillende trainingen geweest om kennis, kunde en ervaring te vergroten. Daarnaast wordt het totaal aan majeure projecten (portfolio) periodiek gemonitord om voortgang en samenhang te bewaken. De projecten waar rapportage aan uw raad op van toepassing is, vindt u in de paragraaf Projecten.

3. Financiële afwijkingen

In deze paragraaf wordt conform de rapportagegrens van de financiële verordening ingegaan op de financiële afwijkingen groter dan € 50.000. Daarnaast wordt er in alle gevallen een toelichting gegeven op bijstellingen van investeringskredieten, mutaties van de reserves en de inzet van de stelposten. De stelposten zijn de budgetten die vrijgemaakt zijn bij de begroting 2025 voor diverse beleidsterreinen.

Financiële afwijkingen groter dan € 50.000

Gemeentelijke heffingen
De baten belastingen en leges zijn bijgesteld conform de geprognotiseerde belastingopbrengsten uit de tweede kwartaalrapportage 2025 van Sabewa.

Soort	Bedrag
Onroerende zaakbelasting	€ 276.900
Afvalstoffenheffing	€ 145.300
Rioolrechten	€ 64.800
Forensenbelasting	€ 125.100
Toeristenbelasting	€ 415.800
Reclamebelasting	- € 12.300
Hondenbelasting	€ 16.800
Precariobelasting	€ 90.200
Totaal	**€ 1.122.600**

Lagere opbrengst van de reclamebelasting wordt verrekend met de subsidie voor het Ondernemersfonds Oostburg.
De extra baten afvalstoffenheffing en rioolrechten worden gedoteerd aan de voorzieningen riool en afval. Het saldo van de overige heffingen komt ten gunste van het saldo van baten en lasten; € 912.500
De bijgestelde gemeentelijke heffingen vormen de basis voor de begroting 2026 en het meerjarenperspectief.

Rentebaten en rentelasten
Voor 2025 wordt een rentevoordeel van € 593.000 verwacht, ontstaan door een combinatie van lagere rentelasten en hogere rentebaten.
Het deel dat betrekking heeft op afval en riool wordt toegevoegd aan de beide voorzieningen. Daarnaast vindt er nog een verrekening plaats van het rentevoordeel op de grondexploitaties.
Het resterende deel van € 444.000 wordt verrekend met het saldo van baten en lasten.

Opvang ontheemden Oekraïne
In het kader van de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne heeft de gemeente Sluis in totaal een bedrag van circa € 3,8 miljoen aan specifieke uitkering toegekend gekregen. Deze regeling voorziet in een normbedrag per gerealiseerd opvangbed per dag. In 2025 bedraagt dit normbedrag
€ 44,00 per dag per bed. Ter vergelijking: in 2024 was dit bedrag nog € 61,00 per dag per bed.

De ontvangen uitkering is als volgt ingezet:
- Circa € 41.000 is aangewend ter dekking van een investering die direct verband houdt met de opvangcapaciteit;
- De uitvoeringskosten van de opvang zijn in beeld gebracht en verwerkt in de gemeentelijke begroting;
- Het resterende bedrag, circa € 1.647.000, komt ten gunste van het begrotingssaldo.

Deze laatste betreft het deel van de specifieke uitkering dat niet direct benodigd is voor investeringen of operationele kosten en vormt daarmee een incidenteel voordeel in de begroting.

Onderwijsroute en inburgering (SPUK)
Gemeenten ontvangen via de specifieke uitkering (SPUK) middelen voor de uitvoering van taken rondom de onderwijsroute en inburgering. Het Rijk stelt hiervoor per gemeente geoormerkte bedragen beschikbaar, die uitsluitend besteed mogen worden aan de doelen die in de regeling zijn vastgelegd.
Voor deze SPUK is door het Rijk een herziene beschikking afgegeven. Dit leidt ertoe dat een deel van de ontvangen middelen terugbetaald moet worden. Deze terugbetalingsverplichting is in de jaarrekening 2024 niet opgenomen. Deze verplichting van € 141.041 nemen we nu alsnog op in de Begroting 2025, waarmee de financiële verwerking volledig en correct is opgenomen.

Personeel en Organisatie
Er is een incidenteel voordeel van € 1.450.000. Dit wordt voor € 500.000 veroorzaakt door een te hoge raming voor de indexering op basis van de CAO. In de begroting is uitgegaan van indexering voor het volledige jaar. De praktijk laat inmiddels zien dat de loonstijging gefaseerd plaatsvindt, waardoor niet het volledige bedrag nodig is. De andere € 950.000 betreft vacatureruimte. Door krapte op de arbeidsmarkt duurt het langer om vacatures te vervullen. Om onze dienstverlening te borgen, huren we op diverse plaatsen tijdelijk in. Ook bij de bureaus zien we echter een grotere krapte ontstaan. Ons wervingsbeleid richt zich er op om vacatures actief en via meerdere kanalen te presenteren. De invulling lukt in veel gevallen wel, maar duurt langer dan gemiddeld.

Verkoop aandelen Holding Zeeuwse Visveilingen B.V.
Gedurende 2024 is een openbare selectieprocedure doorlopen voor de verkoop van alle aandelen in de Holding Zeeuwse Visveilingen B.V. (HZV). De gemeenten Vlissingen (65%) en Sluis (35%) hebben dit traject gezamenlijk opgepakt. Op 26 november 2024 heeft het college ingestemd met de verkoop van het volledige aandelenpakket van de gemeente Sluis aan Insula Urk B.V. De gemeente Vlissingen heeft gelijktijdig een gelijkluidend besluit genomen.

Op 10 juni 2025 heeft het college ingestemd met de koopovereenkomst tussen beide gemeenten en Insula Urk Holding B.V. De overeenkomst is op 12 juni 2025 ondertekend. De feitelijke levering van de aandelen heeft plaatsgevonden op 19 september 2025 bij notariële akte.

De koopsom voor het aandelenpakket bedroeg € 1.522.500. Conform de gemaakte afspraken is hiervan € 20.000 vergoed aan de gemeente Vlissingen, die het aanbestedingsproces en de externe begeleiding heeft verzorgd. Uitgaande van de boekwaarde (aandelen € 50.000 en deelname € 984.794) resteert een netto verkoopwinst van € 467.706. Dit positieve resultaat wordt toegevoegd aan het begrotingssaldo.

Verkoop viskotter
De oorspronkelijke plannen voor het Viscentrum te Breskens omvatte onder andere het plaatsen van een viskotter bovenop het gebouw. Door de inmiddels aangepaste plannen is dit niet meer aan de orde. De viskotter is verkocht voor een (symbolisch) bedrag van € 1,

waarbij de afwaardering van de nog resterende boekwaarde van € 72.000 gedekt wordt uit de egalisatiereserve Havengebied Breskens. Door de afwaardering van de boekwaarde ontstaat er vanaf 2026 een structureel voordeel van € 6.000 op de afschrijvingslasten.

Verkoop Marktstraat 18 Aardenburg
Het voormalig archeologisch museum te Aardenburg is verkocht. De netto-opbrengst van € 217.500 wordt, na aftrek van € 4.000 tbv de voorziening Transitie Woningvoorraad, toegevoegd aan de reserve gebouwen.

Onderhoud gemeentelijke gebouwen
In 2024 en 2025 zijn er rondom een aantal gemeentelijke gebouwen ontwikkelingen gaande waardoor groot onderhoud en vervangingsinvesteringen tijdelijk zijn uitgesteld. Het gaat hierbij onder andere om Vitaal Oostburg, MFC IJzendijke, de tweede schil in Cadzand, de nieuwe sportnota en de ontwikkelingen rondom de kazernes. Voor deze gebouwen wordt op dit moment uitsluitend het noodzakelijke en wettelijk verplichte onderhoud uitgevoerd.

Daarnaast ervaren we nog steeds beperkingen in de capaciteit van de markt. Hierdoor moeten met name de grotere onderhoudswerkzaamheden meer in de tijd worden uitgespreid.
Het voordeel op de onderhoudsbudgetten bedraagt € 2.181.000 en zal worden toegevoegd aan de reserve onderhoud gebouwen.

Subsidieprogramma Duurzaam woon-en leefklimaat
Per 1 oktober 2025 treedt de nieuwe Subsidieregeling Lokale Aanpak Isolatie in werking. Via de rijksbijdrage (SPUK) bedraagt de subsidie € 2.050 per woning. Met een aanvullende gemeentelijke bijdrage wordt dit bedrag verhoogd tot maximaal € 4.000 per woning. Voor 2025 gaat het om een inzet van € 146.250 uit de Reserve Duurzaamheid. Met deze regeling dragen we bij aan de gezamenlijke opgave om 1.970 woningen in onze gemeente te isoleren en bieden we inwoners een betaalbaarder en haalbaarder perspectief op de energietransitie.

Straatnaamborden
Op basis van de Wet basisregistratie adressen en gebouwen (BAG) en de Verordening straatnaamgeving en huisnummering is de gemeente verplicht om iedere straat fysiek van een straatnaambord te voorzien. Uit een recente inventarisatie door de buitendienst blijkt dat op diverse locaties straatnaamborden ontbreken. Om te voldoen aan de wettelijke verplichting en de herkenbaarheid en vindbaarheid in de openbare ruimte te verbeteren, is vervanging en aanvulling noodzakelijk.
De aanschafkosten voor de ontbrekende straatnaamborden en de benodigde bevestigingsmaterialen bedragen in totaal € 60.000. Deze lasten worden verdeeld over twee jaren: € 30.000 in 2025 en € 30.000 in 2026. Het plaatsen van de borden wordt uitgevoerd door de gemeentelijke servicemedewerkers.

Dethon
De gemeentelijke bijdrage voor Dethon wordt per kwartaal als voorschot aan de gemeente in rekening gebracht. Aan het einde van het jaar vindt een verrekening plaats op basis van de werkelijke bijdrage, onder aftrek van de reeds betaalde voorschotten.

Na de jaarafrekening bleek dat bij Dethon een tekort resteerde van € 725.553,61. In de raadsvergadering van 3 juli jl. heeft uw raad ingestemd met het doorbelasten van dit tekort aan de deelnemende gemeenten. Voor de gemeente Sluis gaat het om een bedrag van € 160.000.
In onze begroting was tot nu toe enkel de afrekening voor 2024 verwerkt. Hiermee nemen we het aandeel van de gemeente Sluis in het tekort bij Dethon alsnog op in de begroting.

Jeugdhulp en Wmo
In de 1e Bestuursrapportage 2025 is opgenomen dat de prognose van de Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland (maart 2025) € 1.026.000 lager uitkomt dan geraamd. Destijds is besloten de raming met € 750.000 te verlagen, waarmee de bezuinigingsopdracht uit de Hervormingsagenda Jeugd is ingevuld. Op basis van de realisatiecijfers tot en met het tweede kwartaal 2025 blijven de jeugdlasten naar verwachting binnen de bijgestelde begroting. Gezien het open-einde karakter van de regeling en de nog lopende pilot is het op dit moment niet wenselijk een verdere bijstelling door te voeren.

Ook voor de Wmo geldt dat sprake is van een open-einderegeling. Vanwege het open-einde karakter en de aanwezige onzekerheden over de vraag naar voorzieningen is het momenteel nog te vroeg om een betrouwbare bijstelling te maken.

Wij stellen daarom voor de begroting voor beide regelingen voorlopig ongewijzigd te laten en een eventuele bijstelling mee te nemen bij de slotwijziging 2025, wanneer een vollediger beeld van de lasten beschikbaar is.

Contractmanager Wmo
In de Kadernota 2025-2028 is € 25.000 gereserveerd voor het aanstellen van een contractmanager Wmo voor de drie Zeeuws-Vlaamse gemeenten. Deze contractmanager is verantwoordelijk voor het beheer van het contractdossier, het bewaken van de kwaliteit van de geleverde zorg en het leveren van input voor nieuwe aanbestedingen. Inmiddels is de functie ingevuld en zijn de benodigde middelen structureel in de exploitatie opgenomen. De hiervoor opgenomen stelpost is daarmee benut.

Stelposten
In de begroting 2025 is een overzicht van stelposten opgenomen. In de 1e Bestuursrapportage is afgesproken dat deze stelposten richting de 2e Bestuursrapportage 2025 en de begroting 2026 nader onderzocht zouden worden en dat voorstellen gedaan zouden worden voor invulling of vrijval per stelpost.
Voor de volgende stelposten is besloten om deze opnieuw in de begroting 2026 op te nemen, omdat de verwachting is dat deze in de komende periode benodigd zijn:

- Havengebied Breskens
- Versterken projectorganisatie Regiovisie Zeeuws-Vlaanderen
- Uitbouw brandweerkazerne Cadzand (kapitaallasten)
- Gronddepot Schoondijke (kapitaallasten)
- Preventief jeugdbeleid (structureel)
- Duinboulevard
- Transformatie woningvoorraad

De stelpost Logopedie is alleen in de begroting 2025 opgenomen. Hierop zijn reeds uitgaven verantwoord, waardoor deze in de begroting 2026 niet meer wordt opgenomen. Ook de stelpost Preventief jeugdbeleid – sterke lokale teams is enkel voor 2025 geraamd en heeft geen structureel karakter. Afhankelijk van de verdere ontwikkelingen in de jeugdzorg kan deze in de slotwijziging alsnog worden overgeheveld naar 2026 zodat deze ingezet kan worden voor preventief jeugdbeleid.
De stelpost versterken lokaal bibliotheekstelsel is voor 2026 opgenomen in het subsidiebeleid.

Daarnaast wordt voorgesteld de volgende stelposten te laten vrijvallen:

- Toegankelijk maken openbare ruimte (2025 en 2026)
- Taakmutaties algemene uitkering

Het vrijvallen van deze stelposten leidt tot een toevoeging aan het begrotingssaldo van € 427.000 in 2025. Het structurele effect van deze bijstelling is reeds opgenomen in de begroting 2026.

Overige kleinere afwijkingen
Conform de bepaling in de financiële verordening worden individuele afwijkingen lager dan € 50.000 niet nader toegelicht in de Bestuursrapportage. Bij elkaar opgeteld bedragen deze afwijkingen per saldo € 41.000. Hoofdzakelijk wordt dit veroorzaakt door incidenteel lagere lasten in het huidige jaar en een incidentele extra baten.
De overige wijzigingen zijn kleiner van omvang en betreffen actualisaties van budget.

4. Financiële samenvatting

In onderstaande tabel is een samenvatting gemaakt van de financiële afwijkingen in deze Bestuursrapportage die van invloed zijn op het begrotingssaldo. Indien de afwijking budgettair neutraal is, is het bedrag € 0.

Onderwerp (bedragen x € 1.000) (-/- = afname saldo; + = toename saldo)	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Gemeentelijke heffingen*	913				
Rentebaten	444				
Opvang ontheemden Oekraïne	1.647				
Ouderwijsroute en inburgering	-141				
Personeelslasten	1.450				
Verkoop aandelen Holding Zeeuwse Visveilingen B.V.	468				
Dethon	-160				
Stelposten*	427				
Overige kleinere afwijkingen	41	26	43	43	44
Totaal	**5.089**	**26**	**43**	**43**	**44**

De 2e Bestuursrapportage 2025 laat voor het jaar 2025 een totaal aan afwijkingen zien van € 5.089.000 positief. Ook voor de daaropvolgende jaren heeft deze bestuursrapportage een gunstig financieel effect van circa € 26.000 oplopend tot circa € 44.000.

5. Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen van de gemeente is het vermogen om incidentele financiële risico's op te kunnen vangen en daarmee de gemeentelijke structurele taken te kunnen voortzetten. We bepalen het weerstandsvermogen door de relatie te leggen tussen de weerstandscapaciteit (de middelen die beschikbaar zijn om niet begrote kosten te dekken) en de risico's die we als gemeente lopen en waarvoor op onze balans geen voorzieningen zijn getroffen. Het weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de gemeentelijke begroting is. De conclusie betreffende het weerstandsvermogen van de gemeente Sluis is dat er voldoende vermogen is om de risico's af te dekken.

Risicomanagement

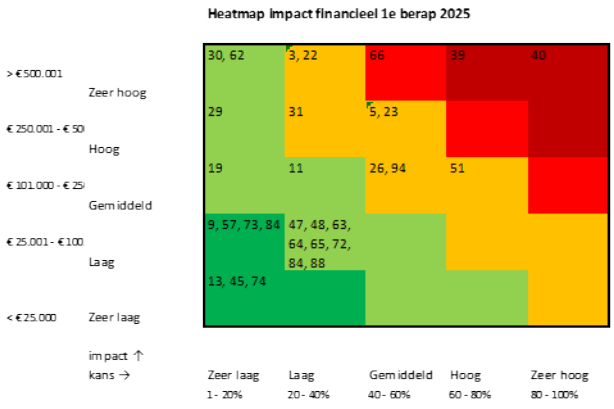
Onze gemeente heeft te maken met onder andere toenemende complexiteit en nieuwe taken zoals nieuwe wetgeving vanuit het Rijk maar ook de (grote) projecten die de gemeente wenst uit te voeren. Dit vraagt iets van bestuur en organisatie. Om deze reden is het belangrijk dat de gemeente beter leert omgaan met de onzekerheden die op ons pad komen en dat daarin bewuste keuzes gemaakt worden.

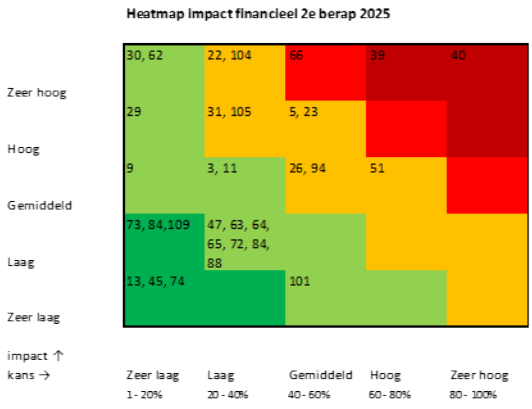
Voor een effectieve verankering van risicomanagement in de organisatie is goede communicatie van belang. Een inhoudelijke communicatie over de risico’s vindt plaats als onderdeel van de P&C-cyclus. Door deze koppeling worden de risico’s periodiek onder de aandacht gebracht.

Risico’s

In de begroting 2025 hebben wij voor de potentiële financiële risico’s een heatmap opgesteld. Hierin is duidelijk af te lezen welke risico’s er in een bepaalde klassen zitten.

In onderstaand overzicht de heatmap zoals deze in de 1e Berap is opgenomen en een gewijzigde heatmap voor de 2e Berap 2025

<u>Belangrijkste wijzigingen in de risico’s.</u>
(3) Door onvoldoende bewaking van het contractenbeheer kan het voorkomen dat contracten niet op tijd opgezegd of verlengd worden. Hierdoor kan de gemeente extra geld kwijt zijn of minder inkomsten ontvangen. Het project is opnieuw beoordeeld en het risico is verlaagd met € 300.000.

(19) Masterplan Nieuwvliet: de deelprojecten zijn niet opgeleverd op de fatale datum van 31 december 2022. Door de provincie is diverse keren uitstel verleend. Eén deelproject moet nog uitgevoerd worden. Hiervoor is nogmaals uitstel verleend. Voor een deel van het laatste project is nog een natuurvergunning deze is nog niet verleend. Risico bestaat dat deze niet wordt verleend. Een deel van het project kan dan niet worden gerealiseerd. In de tussentijd is de vergunning verleend. Het risico ad € 250.000 komt te vervallen.

(104) Op grond van de Archiefwet zijn wij verplicht om digitale informatie duurzaam digitaal toegankelijk te maken en te houden. Uit audits in het kader van het interbestuurlijk toezicht bleek dat ons informatiebeheer niet volledig op orde is. In mei 2025 besloot de gemeenteraad onder andere om de archivarisfunctie op ons informatiebeheer te beleggen bij het Zeeuws Archief en om aan te sluiten op het Zeeuws e-Depot. Het Zeeuws Archief gaat adviseren, inspecteren, richting geven en ondersteunen bij onze opgave om ons digitale informatiebeheer op orde te brengen en te houden en wordt nauw betrokken bij de uitrol van het zaakgericht werken en de inrichting van kwaliteitsmonitoring. Hiermee daalt het risico op onrechtmatigheden of fouten met € 500.000.

(105) Op dit moment worden er onderzoeken uitgevoerd op de voorlopige locatiekeuze voor het MFC IJzendijke. Als de gemeente besluit om de huidige locatiekeuze aan te wijzen als definitieve keuze kan dit zorgen voor reuring in het dorp. Als deze keuze niet wordt gevolgd kan dit consequenties hebben voor de bestaande scholen, waar onderhoudt niet meer aan de orde is. Het risico ad € 250.000 is toegevoegd.

Risicoprofiel

In de 1e Berap 2025 werd het maximale effect van de aanwezige risico's becijferd op ongeveer € 10.770.000. Dit resulteerde in een benodigde weerstandscapaciteit van € 33.781.000

In de periode tussen de 1e en 2e Berap zijn de risico's door verschillende ontwikkelingen veranderd. Hierdoor komt het totaal van de risico's op € 10.245.000.

Weerstandscapaciteit

Onder weerstandscapaciteit wordt verstaan de capaciteit aan geldmiddelen die de gemeente heeft om tegenvallers op te vangen. De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken zonder dat de begroting en het beleid aangepast hoeven te worden.
In deze Berap gaan we voor de weerstandscapaciteit uit van de stand van reserves aansluitend op de nota reserves en voorzieningen 2025.

Component	**Bedrag (x € 1.000)**
Eigen vermogen per 18 september	
Algemene reserve	20.292
Reserve grondexploitatie	2.065
Reserve sociaal domein	500
Reserve Explosievenruiming	284
Egalisatiereserve bodemsanering	420
Onvoorzien	50
Onbenutte belastingcapaciteit	4.479
Totaal	**28.090**

Wij achten deze weerstandscapaciteit van € 28.090.000 voldoende gelet op de aanwezige risico's en het hiermee gekwantificeerde bedrag van € 10.245.000.
De weerstandsratio (weerstandscapaciteit/risico's) bedraagt 274% en is daarmee uitstekend.